

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na vsi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah št. 3.

Št. 19. V Ljubljani, 15. oktobra 1902. Leto XIX.

Obseg: Apno v kmetijstvu. — Španjol, izborna vrsta za Dolenjsko. — Skrbite za krmo. — Nesposobnost za pleme in neplodovitost bikov ter kako se odpravi. — Kmetijske razmere na Kranjskem. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Apno v kmetijstvu.

(Konec.)

Apno in druga gnojila.

Apno je rastlinska hranilna snov, pa ne edina; zato apno samo zemlji ne more zadoščati, temveč mora rastlina dobiti vseh hranilnih snovi. Že iz tega vzroka ne zadošča, da bi zemljo samo apnili, ampak ji moramo dajati tudi druge hrane. Znano pa nam je, da apno rastlini ni le hranilna snov, marveč ji v zemlji tudi pripravlja drugo hrano. Rastlina bo torej na apneni zemlji dobivala hitreje in več hrane, zato moramo vse kakor gnojiti tudi z drugimi gnojili, in sicer v zadostni meri. Ne smemo pa pri gnojenju biti neskrbni ter gnojila kar mešati z apnom ter raztrositi; apno na nekatera gnojila tako vpliva, da bi si prizadeli veliko škodo, če bi ga z njimi mešali. To medsebojno vplivanje med apnom in med drugimi gnojili je raztolmačeno na podobi 50. Na tej podobi imamo 8 voglov, zaznamovanih z obročki. Obročki pomenijo razna gnojila — kakor imajo pripisano — ter so medseboj zvezani s trojnimi črtami: z debelimi, z dvojnimi in s tenkimi. Tista gnojila, ki so na podobi zvezana z debelimi črtami, se sploh ne smejo mešati.

Navrhu podobe imamo superfosfat, na levi strani apno, na desni pa Tómasovo žlindro. Tómasova žlindra ima tudi apno v sebi, zato bomo lahko rekli: Apno se s superfosfatom se sme mešati, ker bi se tako zvezalo s fosforovo kislino, da bi ne bila več v vodi raztopna. — V I. delu smo se poučili, kako ugodno vpliva apno v zemlji, ker veže fosforovo kislino, da se ne spaja z železom in z glinico; zakaj torej superfosfata ne smemo

mešati z apnom? Zato, ker bi se apno spojilo s fosforovo kislino, preden bi prišla v zemljo; to pa ne sme biti, sicer bi ne bilo treba pripravljati superfosfatov. Mi hočemo, da se fosforova kislina v zemlji kolikor mogoče dobro razdeli, zato rabimo superfosfate. Fosforova kislina iz superfosfatov se v zemlji v vodi raztopi, se razleže po zemlji in se šele tukaj spoji z apnom. Sedaj je tako fino razdeljena, da jo rastlinske korenine povsodi dobivajo, kamor pridejo, jo topé, če treba, s svojimi rastlinskimi sokovi ter jo uživajo. Isto svojstvo apna je torej zunaj zemlje škodljivo, v zemlji pa koristno.

Pod apnom imamo na podobi žveplenokisli amoniak, pod Tómasovo žlindro pa hlevski gnoj. Obe gnojili imata v sebi amoniak. Če apno pride v dotiko z gnojilom, ki je v njem amoniak, apno, ker je močnejše, amoniak izžene, in kmetovalec ima veliko škodo. Apno se torej tudi z amoniakovimi gnojili ne sme mešati. V zemlji pa je zopet vpliv apna na amoniak koristen; saj vemo, da apno pod gotovimi pogoji pospešuje pretvarjanje amoniaka v solitrovo kislino ter se z njo veže v apneni soliter, ki je prav dober za rastlinsko hrano.

Pod žveplenokislím amoniakom imamo na podobi kalijevo sol, pod hlevskim gnojem pa kajnit; obe sta kalijevi gnojili. Na podobi sta zvezani z dvojnimi črtami z apnom in s Tómasovo žlindro. Zakaj? Zato, ker se zmes apna in kakega kalijevega gnojila tako strdi, da je trda kakor kamen, če kaj časa leži. Apno se torej s kalijevimi gnojili sme mešati šele tedaj, preden se rabi, sicer se zmes strdi. — Z drugimi gnojili se apno sme mešati.

Oziraje se na ta pravila in na vse ono, česar smo se naučili v prejšnjih odstavkih, porečemo, da je najbolje za apnom gnojiti posebej, in sicer najprej. Kadar so razmere za apnjenje ugodne, tedaj apnimo; z drugimi gnojili pa gnojimo — kakor zahtevajo rastline in gnojila — pred setvijo, ob setvi in če treba tudi po setvi (na glavo); le z apnom jih ne mešajmo.

Kdaj se apno dodaja krmi in po koliko.

Apno pride iz zemlje v rastline, z rastlinami in njih deli v krmi pa v živali. Tudi v pitni vodi ga živali dobivajo. V živalskem telesu je apno zelo važno; nahaja se po vsem telesu in posebno mnogo ga je v kosteh. Perutnina ga mnogo potrebuje tudi za jajčne lupine. Če žival v krmi ne dobiva dosti rudninskih snovi (posebno apna), se ne počuti dobro in začne bolehati. Kolikokrat opazamo pri živalih pojave, ki si jih ne vemo tolmačiti, ali pa mislimo, da so živalske napake ali razvade, pa so le znak motenega zdravja vsled nedostatnih rudninskih snovi v krmi.

Kolikokrat živali ližejo in glodajo stene, zlebove in drugo. Temu je največkrat vzrok prazna krma. Hujša od lizavosti je otrplost. Žival je nekako okorela in težko vstaja. Tudi temu je vzrok prazna krma, morda tudi premehka voda, ali pa oboje skupaj. Najhujša posledica neprimerne krme je pa kostolomnica pri dorasli in hromota pri mladi živini. Na hromoti lahko zbolí vsaka domača žival, na kostolomnici največkrat goved, včasih tudi koza in prasič. Na hromoti bolan mladič je s krmo (z mlekom, pozneje z drugo krmo) dobival premalo rudninskih snovi, v prvi vrsti apna in fosforove kisline; zato se mu kosti niso učvrstile ter nima toliko moči, da bi rabil svoje ude. Dorasla žival si je s prejšnjo primerno krmo zredila zadosti močne kosti, vsled poznejše slabe (prazne) krme pa so kosti začele slabeti, čvrste rudninske snovi, v prvi vrsti fosforovokislo apno — ki ga je največ v njih — so se manjšale in kosti so začele slabeti, so se zmečile in so postale krhke. Žival hujša in slabi, da končno težko vstaja in se mnogokrat brez posebnega vzroka zlomi ta ali ona mehka in krhka kost. Zelo oslabela žival pogine. Največ trpe na kostolomnici mlatne in breje krave. Ker je v mleku tudi apno in fosforova kislina in ker breja žival mnogo teh snovi potrebuje za mladiča, je umevno, da jih mora tudi več dobivati v krmi.

Take nepravilike se pogosto kažejo v majhni meri; živali nekaj časa ližejo in glodajo stene ter zlebove, pa zopet nehajo; ali pa začno slabeti in so okorele, da težko vstajajo, pa jim zopet preide. Živinorejec v takih slučajih največkrat sam ne ve vzroka tem pojavom in

tudi nič ne stori proti njim; tudi si ne beli las zaradi njih, če izginejo kakor so se pokazali. Če bi pa strogo preiskal krmo, bi se najbrž prepričal, da je bil vzrok tu; slaba krma je nepravilike povzročila, dobra jih je odpravila.

Če je pa takim pojavom res vzrok slaba, prazna krma in morda tudi slaba voda, potem nam je znano tudi sredstvo, da z njim nesrečo že preprečimo, ali — če se je bolezen že vselila — da jo pravočasno preženemo; skrbeti moramo za dobro krmo in za dobro, trdo pitno vodo (ki je v nji rastopljeno ogljikovokislo apno).

V prvi vrsti bo torej gledati, da bomo pridelovali le dobro krmo. Močvirna tla je treba osušiti, in kjer manjka apna, ga je treba dodati. In gnojiti je tudi z drugimi gnojili, posebno s fosforovo kislino, ker je živali mnogo potrebujejo za ustroj svojega telesa.

Pa bodimo še tako skrbni, vsega ne moremo tako storiti kakor želimo; in čez naravo naša moč ne sega. Imeli bomo vedno boljnih in slabih krmil, zato moramo

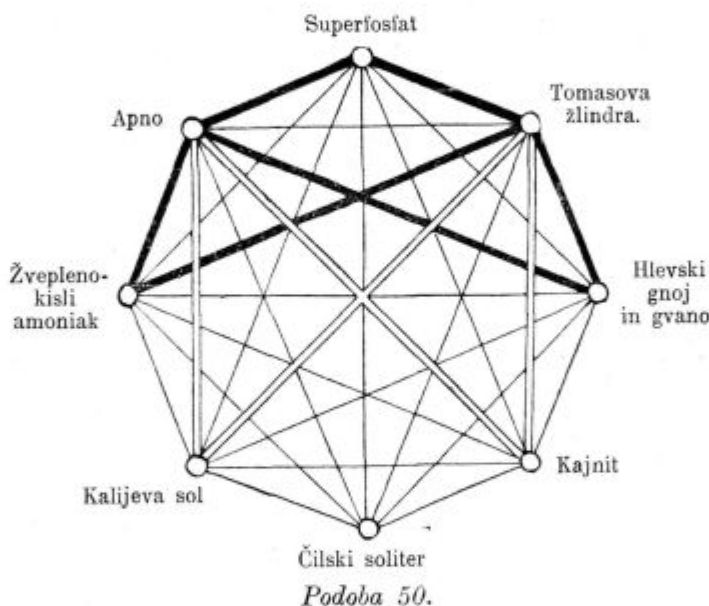
skrbeti, da jih pravilno mešamo, da ne bomo skrbeli le za pravilno razmerje med dušičnatimi in nedušičnatimi in nedušičnatimi snovmi, marveč tudi za zadostno množino rudninskih snovi. Je nekaj krmil, ki so zelo bogata na apno (in fosforovi kislini), zopet druga so pa zelo revna. Najbolje je, da taka krmila mešamo. Če imamo n. pr. slabše seno ali pa slamo, tega ne bomo zmenili z deteljo ali z grašico, da bi se izognili nepravilike, ker bi bil to preveč držen skok iz skrajnosti v skrajnost. Vzeli bomo rajši teh in onih krmil in iz obeh bomo napravili prav dobro mešanico.

So pa tudi časi, ko so krmila povprečno slaba. Kisla ali na premokrih tleh ali pa ob suši slabo zrasla mrva, slaba slama, krompir, pesa, repa in sploh

taka vodena, obimovita prazna krmila živini ne morejo biti primerna hrana. V takem slučaju tudi ni vselej lahko z dokupljenimi močnimi krmili narediti primerne krmne zmesi, zato si pomagamo s klajnim apnom, včasih tudi s samo kredo.

Klajno apno je fosforovokislo apno, ki ga delajo iz kosti. Iz kosti se s parom izvleče klej, potem se pa sežgá in podelajo v bel prašek brez duha, ki se dodeva krmilom. S klajnim apnom torej nadomeščamo nedostatno apno in fosforovo kislino v slabih krmilih. Pokladamo ga v pijači ali še bolje v krmi. Izprva ga dajemo po malo, da se živina privadi, potem pa navadne deleže. Računa se:

na doraslega konja . . .	15—20 g
„ doraslo govedo . . .	25—40 „
„ pitanega vola . . .	40—50 „
„ doraslo ovco . . .	10—20 „

Obrazec, kažoč, ktera gnojila se smejo in ktera se ne smejo mešati.

Debele črte (—) kažejo, ktera gnojila se ne smejo mešati,
 dvojne > (==) > > > > smejo mešati, predno
 se rabijo,
 tanke > (—) > > > > smejo vedno mešati.

na doraslega prasiča . . .	10—20 g
„ žrebe ali tele . . .	8—15 „
„ jagnje ali prasička . . .	3—06 „
„ perutnino po . . .	1/2—02 „

Breje živali naj dobivajo po 2—10 g klajnega apna več na dan kakor druge.

Apno se v raznih spojinah rabi tudi za zdravilo pri raznih živalskih boleznih. Ker pa ta reč spada v živinozdravnikov delokrog, je ne bom dalje opisoval.

Ktere škodljivce uničujemo z apnom in kako to delamo.

Z apnom mnogokrat uničujemo živalske in rastlinske škodljivce.

Tako je n. pr. ugašeno apno (prah) najboljšo sredstvo proti polžem. Apno se potrese kar po tleh ter se prime polžev. Ti izločujejo žlem in se oprostite apna. Sedaj je pa treba zopet potresti apnenega prahu; polži se ga ne morejo več oprostiti in poginejo. — Tudi proti ličinkam češnjeve grizlice in proti nekterim gosenicam se apno z uspehom rabi.

Proti rastlinskim škodljivcem apno največkrat rabimo na sadnem drevju, da odpravimo mah in lišaje. Če jih je veliko, jih prej ostržemo s strguljo, potem pa namažemo z zmesjo iz apna in pepela ter vode. Vzame se (po Salvastanu) 12 1/2 kg apna in 12 1/2 kg pepela na 100 l vode; apno se v vodi ugasi in potem se dodane pepel ter se dobro premeša. Nato se zmes pusti kakih 7 dni ter se po 2krat na dan premeša in se končno s čopičem namaže po drevju.

Po nekterih krajih imajo navado, da se me (žito) apné, da bi rastline ne bile snetjave. Tukaj samo apno ni zadosti močno, zato je Kin (Kühn) priporočil, naj se žito najprej 12—16 ur namaka v 1/2 0/0 ni raztopini modre galice, potem pa naj se na kupu polije z apnenim beležem (6 kg živega apna na 110 l vode) ter naj se 5 minut premetava.

Da se apno (1—2 0/0) dodeva 1—2 0/0 ni raztopini modre galice, ki se rabi za škropljenje proti strupeni rosi na trtah, proti krompirjevi plesni in proti nekterim glivičnim boleznim na sadnem drevju, je sedaj že splošno znano.

Omenim naj še po Šlajerju (Schleyer) jako zanimiv slučaj, kakó apno pomaga pri pokončevanju divje repnice (raphanus raphanistrum). Divjo repnico pokončujejo z 10 0/0 no raztopino zelene galice. Kjer je mnogo tega plevela, poškrope njivo s to raztopino, in repnica počrni ter se posuši — toda samo na apneni zemlji; kjer je v zemlji malo apna, zelena galica divji repnici ne gre v živo. Stvar je pa taka: V divji repnici je tudi čreslova kislina. Zelena galica se s čreslovo kislino spoji v črnilo (tinto), in rastlina mora usahni. — V rastlini se pa dela tudi ščavna kislina. Kjer je dosti te kisline, čreslova kislina ne pride do veljave in škropljenje z raztopino zelene galice ni uspešno. — Če je pa v zemlji dosti apna, pride s hrano v rastlino, v rastlini otopi ščavno kislino, in zelena galica se spoji s čreslovo kislino v črnilo ter rastlino ugonobi.

Pripomnja.

Z apnom in proti apnu se je v kmetijstvu že mnogo grešilo — vedoma in nevedoma. Ko še niso zadosti poznali njegovih svojstev in njegovega delovanja v zemlji, pa so videli ugodni učinek. Če so ga rabili za gnoj, so se ga z vnemo poprijeli ter so apnili, ne oziraje se na druge razmere. Zemlja je izprva bogato

rodila, pa je sčasoma začela pešati in je bila slednjič slabša kakor nekdanj. To je osupnilo, in rekli so, da apno bogati očete, njih sinovi so pa reveži. Primerjali so in še dandanes nekteri apno primerjajo biču, ki trudno in lačno kljusè za hip zbudi k večji delavnosti, ki je pa potem toliko onemoglejše.

Taka sodba ni pravična. Če kdo kako reč napačno rabi ter nima uspeha ali ima še celó škodo, temu ni bila vzrok reč, marveč on. Ogenj in voda sta gotovo človeštvu tako potrebna in koristna, da bi brez njih ne moglo izhajati; in vendar lahko naredita neizrečeno škodo, če stopita iz pravih mej. Ali bo zato komu prišlo na um, da bi trdil, da sta ogenj in voda za človeštvo vobče brezpomembna ali celó škodljiva? Gotovo nikomur!

Tudi apno moramo v kmetijstvu priznati pomen, ki ga ima. Poleg njega moramo zemlji dajati tudi drugih hranilnih snovi, t. j. dobro jo moramo gnojiti; saj je gnoj brez apna v zemlji mrtev, apno brez gnoja ničev. Ugodno razmerje vseh hranilnih snovi v zemlji edino omogočuje v kmetijstvu povoljen uspeh. Če torej že ostanemo pri primeri s konjem, ne bomo rekli, da je apno bič, ampak ga bomo primerjali vajetom, da z njimi vodimo konja, ki smo ga dobro nakrmili.

F. Štupar.

Španjol, izborna vrsta za Dolenjsko.

Med najbolj razširjene evropske vrste vinske trte spada španjol. Slovenski imenujejo to vrsto po nekterih vinorodnih krajih, posebno na Štajerskem, špana ali španar, na Hrvaškem plemenika.

Kakor imena španjol, špana, španar kažejo, je to izvorna španska vrsta, ki se je pa posebno po Francoskem, Nemškem, Avstrijskem i. t. d. tako razširila, da je povsodi poznana, povsodi čislana. Na Francoskem prištevajo španjol najboljšim namiznim vrstam. Takim se prištevajo tudi na Nemškem in pri nas v Avstro-Ogrski. So pa na Nemškem vinorodni kraji, kjer je španjol najpoglavitejša vinska vrsta. Tako so markgrafska vina, ki slovè zaradi svoje milobe in splošne prijetnosti, prevagljivo, skoraj bi se smelo reči izključeno iz španjola. Španjol se prištevajo tudi po drugih, posebno severnejših vinorodnih deželah važnim vinskim vrstam, dočim ga imajo po južnih zaradi zgodnjega zorenja ter lepega in kaj okusnega grozdja za najvažnejšo namizno vrsto.

Španjola je dosti podvrst. Tako razločujemo v glavnem beli in rdeči španjol. Beli španjol se nadalje deli v navadnega belega, hrustljatega (ki v ustih hrusta kakor muškati), muškatega (z muškatovim okusom), diamantnega (z prozornimi jagodami) in belega z narezanim listjem, kteremu se tudi petršiljka ali špana pravi. Rdeči španjol se deli v navadnega rdečega, hrustljatega, muškatega, pariškega ali kraljevega. Slednji ima to posebno lastnost, da mu jagode koj po odcvetenju pordeče. Muškati španjol daje dobro muškato vino, ki pa nikakor ne diši tako močno, kakor vino iz pravega muškata, ki pa po staranju tudi ne postane tako neprijetno kisló, kakor vino iz pravega muškata. Vsi drugi španjoli, naj se imenujejo kakorkoli, dajejo jako prijetna, mila, ne kislá namizna vina, ki niso nikoli posebno močna. Španjol, bodisi tudi v prav fino lego sajen, ne doseže namreč nikoli čez 16 do 18 0/0 sladkorja, dočim ga v isti légi druge zgodaj zoreče fine vrste, kakor beli burgundec, črni burgundec, ru-landec, portugalka i. t. d. dosežejo tudi 20 do 24 in še

več odstotkov. Zato tudi nikakor ne kaže, vsaj v južnih vinorodnih deželah, kakor v Vipavi, na Goriškem v Istri, španjol zasajati v najfinejše lege, marveč mu je tam odločiti bolj nizke ali pa bolj zapadne lege. V severnih vinorodnih deželah je temu seveda nekoliko drugače. V teh se španjolu lahko odloči prav dobra lega, da v nji tem gotoveje popolnoma dozori, posebno v takih letih, ko vreme zorenju grozdja nič kaj posebno ne ugaja.

Odkar so po Dolenjskem vsled uničenja vinogradov po trtni uši začeli zasajati nove cepljene vinograde, so vpeljali marsikako novo vrsto grozdja, ki so jo prej le malo ali je niso celo nič poznali. Dolenjci so bili namreč, kar se tiče vpeljave novih tujih vrst grozdja, prej jako konservativni. So že „dobre“ domače vrste, ki dosti rodé, to jim je bilo geslo, in grubali so svojo zeleniko, lipino, belino, žametasto črnino i. t. d. leto za letom naprej. Z novim vinogradništvom so vpeljali marsiktero tujo vrsto grozdja na Dolenjsko, in med temi posebno tudi španjol. In ravno za Dolenjsko se je španjol izkazal za prav izborno, vse priporočitve vredno vrsto, in sicer zato, ker se 1. pri suhem požlahtnjevanju na ameriške podloge najrajši prime; 2. ker je boleznim (grozdni plesnobi, peronospori, kozam) prilično najmanj podvržen in tudi oprhljiv ni; 3. ker jako obilno rodi in vsako leto prav gotovo dozori; 4. ker je tudi gnjenju v primeri k drugim vrstam prav malo podvržen; 5. ker je tudi proti zimi trden, trdnejši kakor domače vrste. Zato bi bilo dobro, če bi se po Dolenjskem španjola močno poprijeli. R. Dolénc.

Skrbite za krmo!

Živinoreja je najvažnejša kmetijska panoga naše dežele, dočim je pridelovanje žita tudi pri nas postalo manj važno, in upajmo, da kmalu izgubi vso važnost.

Bili so časi, ko smo dobro letino sodili le po tem, kako se je obneslo žito. Danes je pa izhajanje večine naših kmetovalcev veliko odvisnejše od tega, kakšna je letina glede krme.

Lansko leto je bilo za kranjske kmetovalce zelo slabo, kajti pridelali so malo krme, kar je prizadejalo občutno škodo.

Kako pa je letos z letino? Žito ni obrodilo slabo, a to pri nas sedaj ni posebno pomembno; krme se je pa premalo pridelalo, zato trdimo, da je naša letošnja letina slaba in da bomo imeli spomladi hudo pomanjkanje krme.

Letos se pri nas ni pridelalo več krme kakor lansko leto, deloma še manj, in če je bilo lansko leto pomanjkanje, bo letos tem bolj gotovo, kajti lansko leto so bili še ostanki krme iz predlanskega leta, letos smo pa pričeli z novo krmo brez lanskih ostankov in ogromna večina naših živinorejcev je že zgodaj spomladi morala pokositi precejšen del za zeleno krmo, ker je manjkalo sena, česar bi drugače ne bila storila.

Kaj je pa vzrok pomanjkanju krme? V prvi vrsti res neugodno vreme, ki povzroča slabo letino, a so še drugi vzroki, in med temi je posebno važen ta, da so naši travniki pa tudi njive preveč izsesani, ker naši kmetovalci ne poznajo umnega kmetijstva in so iz zemlje pobrali mnogo redilnih snovi, ki jej jih niso vrnili z gnojenjem. Trditev, da so dandanes pridelki skromnejši, ni neopravičena, a je popolnoma naravna. Koliko milijonov kilogramov fosforove kisline smo vzeli iz zemlje, ne da bi jej jo

vrnili v gnoj! Če pa pomislimo, kako važna je fosforova kislina kot redilna snov v zemlji, in tem bolj pri nas, kjer imamo samo tako zemljo, ki ima že od narave malo fosforove kisline v sebi, potem ni čudo, če je zemlja opešala. Z žitom se vzame iz zemlje silno veliko fosforove kisline; večina tega žita se je porabila za človeško hrano, a človeško blato, ki je polno fosforove kisline, ni prišlo nazaj na njive, marveč se je večinoma pogubilo. Živalske kosti so iz fosforovokislega apna, in sedaj pogledjmo, kam so prišle vse kosti od tistih živali, ki smo jih vzredili na naših tleh? Vse so šle vun iz naših kmetij in z njimi ogromne množine nad vse važne fosforove kisline. Kaj nam potem pomaga še tako močno gnojenje s hlevskim gnojem, če ta gnoj rastlini ne da vsega, kar potrebuje.

Naši kmetovalci prodajo na leto nizko računeno 30.000 velikih živali (10 malih živali računam za 1 veliko), vsaka žival dá 20 kg suhih kosti, kar znaša na leto 600.000 kg kosti. V teh kosteh je preko 200.000 kg fosforove kisline, ki jo vzamemo vsako leto iz naših kmetij, ne da bi jo nadomestili. Pomislite kmetovalci, da Vi tako roparsko kmetujete že več sto let in da ste na tak način brez povračila vzeli svoji zemlji ogromne milijone kilogramov najvažnejše redilne snovi. Če bi pri nas umno kmetovali, bi morala naša dežela samo za nadomestek tiste živine, ki jo prodamo venem letu, dokupiti vsako leto 1000 vagonov kakega 200odstotnega fosforovega gnojila! Kje pa ostane še nadomestek za prejšnja leta?

Potemtakam ni čudo, če naša zemlja peša in od leta do leta daje manj pridelka. Vsa poročila, ki dohajajo naši družbi o letošnji letini, se v tem strinjajo, da je pridelek na krmi isti ali pa slabši kakor lansko leto in da je letos le tisti pridelal obilo travnega in deteljnega sena, kdor je gnojil z umetnimi gnojili, t. j. s superfosfatom ali s Tomasovo žlindro ter s kalijevo soljo ali s kajnitom.

Če kličemo našim kmetovalcem: **Skrbite za krmo!** ne velja ta klic za letos, temveč za prihodnje leto, kajti le tedaj bomo pridelali več krme, če bomo travnikom in deteljščem dali onih redilnih snovi, ki jim jih vsled dosedanjega našega roparskega kmetovanja nedostaja, in ker je sedaj jeseni čas gnojiti travnike z umetnimi gnojili, zato ravno sedaj povzdiguje svojo glas in opozarjamo kmetovalce na porabo umetnih gnojil, ki so pri umnem kmetovanju neobhodno potrebni. Vzdrmite se, kmetovalci, popravite svoje stare grehe in zastavite vse sile, da pridelate več in boljše krme. To je pa predvsem mogoče le z umetnimi gnojili, ki jih morate dokupiti, da svojo zemljo naredite zopet rodovitno.

Kterih gnojilnih snovi je pa dati travnikom? Dušik, fosforovo kislino in kalij. Dušik se daje s hlevskim gnojem in z gnojnico; zlasti zadnja je prikladna za gnojenje travnikov, ker je cena in se lahko na travnik spravlja ob času, kadar ni drugega dela. Kolikor sodov gnojnice na travnik, toliko več voz sena nazaj v hlev. Če je pa travnik dobro obrasel z raznimi deteljami, pa te rastline že same skrbje za dušik, ker ga morejo jemati iz zraka. Gotove vrste rastlin, in sicer med njimi detelje, morejo dušik jemati iz zraka in ga v zemlji nakopiti, dočim druge rastline, na pr. trave, nimajo te sposobnosti.

Neobhodno potrebna je našim travnikom fosforova kislina, ker te v zemlji najčešče nedostaja. Če gnojimo s fosforovo kislino v zadostni meri, se

more pridelek podvojiti in krma se zboljša. Fosforovo kislino dodajmo travnikom z raznimi umetnimi gnojili, in sicer s superfosfatom, s Tomasovo žlindro, s kostno moko i. t. d. Vsa ta gnojila imajo isti učinek, zato je vse eno, katero rabimo, odločuje le cena. Rabili bomo torej tisto fosforovo gnojilo, v katerem nam pride kilogram učinkujoče fosforove kisline najceneje. Učinkujoča je pa le v vodi ali v citratu raztopna fosforova kislina. Tomasova žlindra je izborno gnojilo za travnike, in sicer zato, ker ima v sebi tudi veliko apna, ki je tudi potrebno gnojilo. Poraba Tomasove žlindre je postala v naprednih deželah tako ogromna, da je to gnojilo tako poskočilo v ceni, da je za nas na jugu predraga, ker moramo plačevati previsoko voznino. Veda pa ni zaostala; ona je iskala nadomestila za predrago Tomasovo žlindro, in tako imamo danes mi Kranjci in Primorci, ki stanujemo blizu morskih mest, boljše in cenejše nadomestilo v rudninskih superfosfatih. Rudninski superfosfat, ki ga na pr. naša družba oddaja, stane 100 kg 7 K 25 h in ima v sebi 14% v vodi raztopne kisline, dočim ima 16 odstotna Tomasova žlindra le kake $\frac{3}{4}$ porabne fosforove kisline, torej le 12%, in stane pri družbi tudi 7 K 25 h. V Tomasovi žlindri stane torej 12 kg porabne fosforove kisline 7 K 25 h, v rudninskem superfosfatu pa ravno toliko 14 kg kisline. Kdor zna na prste šteti, more izračunati, da je sedaj pri nas gnojenje s superfosfatom cenejše kakor s Tomasovo žlindro. Naši ljudje so pač čudni. Koliko smo se trudili, da smo vzbudili v njih vero na umetna gnojila in posebej na žlindro, a sedaj, ko jim priporočamo nekaj boljšega, oziroma cenejšega, pa zopet ne verujejo. No, za take neverne Tomaže ima družba tudi žlindro v zalogi, in Bog jim jo blagoslovi; bolje da rabijo njo kakor nobenega gnojila.

Skušnja uči, da na travnikih največkrat fosforova gnojila le tedaj dobro učinkujejo, če se obenem gnoji tudi s kakim kalijevim gnojilom. Najcenejši kalijevi gnojili sta kalijeva sol in kajnit. Kdor računa, ta bo kupil le kalijevo sol, kajti v 100 kg kalijeve soli je 40% kalija, ki stanejo 12 K 60 h, a če hoče kupiti toliko kalija v kajnit, mora tega gnojila naročiti 300 kg, kar stane 15 K. Pa tudi tukaj je tako kakor pri žlindri; ker smo v pričetku vpeljali kajnit, so se ljudje navadili nanj, in sedaj ga ne morejo pozabiti vzlic cenejšemu kaliju v kalijevi soli.

Končno naj omenimo še ene redilne snovi, ki je tudi na travnikih važna, in to je apno. Nikar misliti, da je porabnega apna v zemlji povsodi dovolj. Skušajte umno rabiti apno na travnikih in čudili se boste velikim uspehom. Glede tega opozarjamo na razpravo v „Kmetovalcu“ pod naslovom „Apno v kmetijstvu“ in toplo priporočamo vsakemu kmetovalcu, da kupi knjigo pod tem naslovom, ki jo je družba ravnokar izdala.

Glede časa, kdaj naj se travnikom in deteljščem z umetnimi gnojili postreže, uči izkušnja, da je za to najboljši čas jeseni, zlasti če se gnoji z žlindro, ker je tako gnojilom dan čas, da se razkrajajo in jih snežica, ki leze v zemljo, privaja do korenin. Če pa gnojimo z rudninskim superfosfatom, moremo gnojenje odložiti tudi do konca zime, a tudi v tem slučaju je zaradi kajnita ali kalijeve soli bolje gnojiti zgodaj, t. j. že jeseni.

Kdor rabi Tomasovo žlindro, ta jo sme pomešati s kalijevo soljo ali s kajnitom šele tik pred porabo.

Pri gnojenju z apnom, ki ga posebno toplo priporočamo, je pa tako postopati, da se apno raztrese čisto zase.

Na vprašanje, ki ga tolikokrat dobivamo, ali naj se travniki gnoje s superfosfatom, oziroma z žlindro, ali s kalijevo soljo, oziroma s kajnitom, pa bodi enkrat za vselej povedano, da vsako teh gnojil dá zemlji le eno redilno snov, in sicer prvi dve gnojili dasta važno fosforovo kislino, drugi dve pa kalij. Eno ne nadomesti nikdar drugega. Na vsak način je pognojiti s fosforovo kislino, a najboljše tudi s kalijem, še bolje pa z obema tema in z apnom.

Glede množine umetnega gnoja, ki se rabi, veljaj pravilo, da je uspeh tem boljši, čim obilnejše je pognojeno. Za pičlo pognojitev priporočamo na oral 300 kg rudinskega superfosfata ali Tomasove žlindre in 100 kg kalijeve soli, ali namesto te 300 kg kajnita. Vendar je obilnejša gnojitev bolj priporočena, celo prvič, da pride zadostna zaloga teh redilnih snovi v zemljo. Kdor ima pa na razpolaganje gnojnico ali gnoj, pa travniku zelo koristi, če tudi te vzame poleg umetnega gnoja.

C. kr. kmetijska družba ima omenjena gnojila vedno v zalogi, in sicer:

rudninski superfosfat	po	7 K 25 h,
Tomasovo žlindro	„	7 „ 25 „
kalijevo sol	„	12 „ 60 „
in kajnit	„	5 „ — „

Vse cene veljajo za 100 kg z vrečami vred v družbenem skladišču ali na ljubljanskem kolodvoru. Gnojila se oddajajo le v celih vrečah po 100 kg, razen kalijeve soli, ki se dobiva tudi v vrečah po 50 kg. Priporočamo našim udom, naj gnojila skupaj naročajo, ker je voznina v celih vagonih dokaj cenejša.

Nesposobnost za pleme in neplodovitost bikov ter kako se odpravi.

(Po prof. dr. Steuertu v »Deutsche landw. Presse«).

Za živinorejca je vedno zelo neprijetno, če dragocen bik, ki ga je kupil z velikimi stroški, sploh ni, ali je le z dvomljivim uspehom poraben za pleme.

Če se pravočasno temu ne odpomore, ne preostaja drugega, kakor bika z veliko izgubo prodati in nadomestiti z drugim, ki morda v drugih ozirih ne ugaja toliko.

V teh vrsticah hočemo pojasniti, kateri so najčešči vzroki nesposobnosti za pleme in neplodovitosti, in kako se temu vendar lahko odpomore.

I. Nesposobnost za pleme, ker bik noče plemeniti.

Kot vzoki se navajajo:

1. Mladi bik ne mara plemeniti.

Pri mladih bikih rastnih pasem, ki ne hodijo nikdar na pašo in so vedno privezani, pri tem pa predobro krmljeni, se dogaja, da nimajo nikakega nagnjenja do plemenitve, ko so dosegli spolno zrelost in bi se lahko rabili za pleme.

Taki mladi biki so ponavadi lepo in dobro vzrastli (so lepih oblik) in imajo tudi druge lepe lastnosti, samo v plemenskem oziru ne zadoščajo.

Če kdo takega bika kupi, potem je velika sreča zanj, če je zahteval jamstvo za bikovo sposobnost za plemenjenje. V nasprotnem slučaju more kupovalec le po daljši pravdi priti do svojih pravic.

Za živinorejca je pa tudi zelo sitno, če opazi, da ima bika brez napake, ki pa ima v določeni starosti le malo ali nima nič nagnjenja do plemenitve.

Toda ksreči ima živinorejec polno malih sredstev, da z njimi, če jih pravočasno in pravilno rabi, dostikrat lahko odpravi ta napačni in neprijetni položaj.

Če je bik star kakih 15—16 mesecev in vključ temu ne kaže nikakega nagnjenja do plemenitve, potem je predvsem upoštevati to, kako je rejen.

Če je mladi bik dobro rejen in se je pričel že debeliti, potem naj se mu primerno nekaj krmil odtegne. Naj se mu ne daje več seno prve vrste, nič sveže ali suhe detelje in nobenega močnega krmila razen ovsas.

Zato naj se mu daje poleti trava ali sveža detelja, pozimi rezanica s slamo (1 del sena, 1 del ovsene slame) in razen tega še malo repe.

Ovsas naj dobivajo taki biki po 1—1½ kg na dan, ker oves, kakor je preizkušeno, ugodno vpliva na spolno življenje naših domačih živali.

Najbolje je pa vendar, če se taki biki v družbi s kravami puščajo pogosto na prosto, posebno na kako pašo. Sveži zrak, stalno gibanje, naravi primerna krmitve na paši jako ugodno vplivajo na leno presnavljanje in stem tudi na spolno življenje mladih bikov.

Če pa iz gospodarskih vzrokov paša nikakor ni mogoča, potem naj se taki mladi biki vsaj v hlevu postavijo poleg junic in krav, ki se mogoče ravno pojajo, ali pa naj skupno hodijo na tekališče ali na kak drug prostor, kjer se morejo nekoliko pregibati.

Kot dražilo se bikom tudi lahko v krmi daje vsak dan po pičlo pest strtega konopnega semena, malo repičnih tropin ali tudi stolčenih brinovih jagod, kakih 30 g, seveda, če biki ta sredstva radi uživajo.

Tudi sol, 25—30 g na dan, je dobra ter ugodno vpliva na presnavljanje in pospešuje delovanje žlez.

Na ta način se bo mnogokrat posrečilo, bika, ki nočejo plemeniti, privedi do tega, da bodo zopet sposobni za pleme.

Nikdar pa se ne sme pri mladih bikih, ki so dosegli pravo starost in nimajo veselja do plemenitve, dolgo čakati v nadi, da ta neprimerna sčasoma zopet samaodsebe preide.

Pri dolgem odlašanju se ta položaj ne le ne zboljša, ampak je vedno slabši in postane bik končno čisto nezdravljiv. To velja zlasti pri živini, ki zgodaj dozoreva in se rada pita in ki prihaja iz hlevov, kjer jih imajo izključno samo v hlevu in kjer se živali plemene med seboj v sorodstvu.

Kjer živino rede, kakor zahteva narava, in jo pogosto puščajo na pašo, se redkokdaj primeri, da imajo mladi biki te napake.

Največkrat imajo to napako zelo zlahtne živali iz plemenitih rej.

Veselje do plemenjenja izgube pa tudi starejši biki, če se nič ne gibljajo in dobivajo krmo, ki jih pita.

Odpomoglo bi se pri teh živalih le na ta način, če bi se mnogo gibale. To se lahko zgodi, če se pogosto pošiljajo na pašo, ali pa če se vpregajo.

Vpreganje bikov se pa mnogo laže svetuje kakor izvede.

V večjih gospodarstvih je to le tedaj mogoče, če imajo voljne in za take stvari pripravne in izkušene posle.

Če hlevni posli niso na to navajeni, niso pripravn, ne pogumni, nimajo dobre volje in niso potrpežljivi ter se morajo siliti k temu težavnemu opravilu, potem naj biki rajši ostanejo v hlevu.

Tudi mirni biki imajo dostikrat svoje muhe, in če je njih vodnik nespreten, brezskrben in lehkomišeln se lahko zgodi velika nesreča.

Tudi je paziti na to, da se biki še v zgodnji mladosti navajajo na delo.

Mnogo bolj priporočeno je vpreganje bikov za manjšega gospodarja, ki bika sam oskrbuje in sam z njim vozi.

(Dalje prihodnjič.)

Kmetijske razmere na Kranjskem.

(Dalje.)

Naše ljudsko šolstvo je potrebno korenite izpremembe; v njem mora kmetovalčev otrok dobiti podlago za bodoči poklic, in nadaljevalne šole morajo biti enake obrtnim nadaljevalnim šolam po mestih, t. j. skrbeti morajo za tisto strokovno kmetijsko izobrazbo, ki je vsakemu kmetovalcu neobhodno potrebna. Da mora šola otroka popolniti v veronauku in ga naučiti brati, pisati in računati, je samoobsebi umevno; a šola mora danes več nuditi, in sicer predvsem tudi strokovni pouk za bodoči poklic. Otresimo se zastarelega nazora, da bodi šola za omiko, ki je sama sebi namen, temveč zahtevamo šole, ki ne dajo le splošne omike, ampak tudi strokovno izobrazbo, ki je neobhodno potrebna za vsak stanovski poklic. Na naših ljudskih šolah naj uče učitelji, ki imajo zadostno kmetijsko izobrazbo, in izdado naj se za selske ljudske in nadaljevalne šole berila, ki se zadostno ozirajo na kmetijstvo. Kmetijstvo ni drugega kakor praktiška poraba naravoslovskih ved; zato mora biti kmetovalec v teh vedah vsaj toliko poučen, kolikor mu je potrebno vedeti za spoznavanje pojavov v kmetijstvu.

Vrhu te splošnje vzgoje in izobrazbe s posebnim ozirom na kmetijstvo, ki bodi v nadaljevalni šoli skoraj že popolnoma strokovna, naj se z vsemi silami skrbi za dobro strokovno izobrazbo s kmetijskimi šolami, ki naj bodo za naše razmere prav in dobro urejene. Skrbimo, da naših kmetovalcev sinovi pridejo v svet, da se bodo v deželah, koder prebiva visoko naobrazen kmetijski narod, učili umnega kmetovanja kot uslužbenci. Taki sinovi bodo potem doma pravi pionirji naprednega kmetijstva in bodo največ pripomogli, da se zatre nezaupnost našega kmeta do napredka, kajti naš kmet je bil dosihdob preveč zaprt pred svetom, zato mu ni zameriti, če je v njem vtrjeno prepričanje, da on vse zna, kar se tiče kmetijstva, in se vsled tega še tako rad posmehuje nameram uvesti kaj boljšega. Pri nas tvori kmetijski stan skoraj izključno le „kmet“, ki je poseben „sloj“ prebivalstva in ga v družabnem življenju največkrat smatrajo za manj vrednega, in zato sam živi v prepričanju, da je manj vreden. Dvignimo kmetijski stan z omiko in naobrazbo v enako višino z drugimi stanovi, vcepimo mu zaupanje v samega sebe in spoštovanje do njegovega stanu in izginila bo polagoma tista nesrečna razlika iz ravno minulih časov med „gospodom“ in „kmetom“, ki dela toliko zla.

Da se bo kmetijski stan povzpел v tu začrtani smeri do napredka in blagostanja, mu je potrebna vsestranska vzgoja, in sadovi bodo vidni šele sčasom, v drugem ali v tretjem rodu. Kakor sem že dokazal stoji kmetijski stan v naši deželi pred popolnim propadom, zato ne more več čakati rešitve cela desetletja, ampak pomagati se mu mora takoj in hitro.

Jaz za svojo osebo vidim rešitev našega kmetijstva z ozirom na to razpravo edino le v tem, da se z vsemi silami kar najhitreje kmetijstvo privede tja, da bo vsaj izhajalo, in sicer na ta način, da se kmetovalcu pomaga in pripomore do umnejšega kmetovanja. Naj se ne pospešuje kmetijstvo, kakor doslej, brez

vsakega pravega načrta in z nezadostnimi sredstvi, temveč naj se zasnuje dobro pre-mišljena rešilna akcija v velikem slogu z velikimi sredstvi, kajti ne gre se več le za blagor kmetijstva, temveč za blagor vse dežele, kajti kdor ima oči, ta vidi, da vse gmotno propada, in sicer zato, ker so pri nas vsi stanovi in mesta zavisni od uspevanja kmetijstva. Zastopniki kmetijskega prebivalstva morajo delovati v tem zmislu, a zastopniki drugih stanov in mest naj jih podpirajo v svojo korist; pri tem naj se pa ne iščejo umetna nasprotstva in naj se da drugim stanovom in mestom isto, kar jim gre, kajti brez cvetoče obrti in trgovine in brez cvetočih mest tudi ni misliti na cvetoče kmetijstvo.

Že poprej sem za zgled postavil naravnost veliki uspeh, ki se je pri nas dosegel v vinogradništvu komaj v enem desetletju, in to le vsled energijskega postopanja in vsled zadostnih sredstev. To, kar je bilo mogoče doseči pri vinogradništvu, kjer se je bilo boriti z močnimi predsodki, bo prav tako lahko doseči pri drugih panogah kmetijstva, in opravičeno je tudi za te zahtevati vsaj tiste pospeševalne sile in tistih pospeševalnih sredstev kakor za vinogradništvo; saj daje vinstvo le sedminko vseh dohodkov, ki jih ima naše kmetijstvo na leto, dočim na pr. živinoreja sama daje več kakor polovico teh dohodkov.

(Konec prih.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 166. Nabral sem dva polovnjaka malin in bi rad iz njih kupal žganje, zato vprašam, koliko časa morajo črne maline kipeti in kako se potem iz njih kuha žganje? (F. M. v K.)

Odgovor: Vsak plod, ki ima v sebi sladkor, je poraben za kuhanje žganja. Preden pa moremo žganje kuhati, moramo sladkor izpremeniti v alkohol. Ta izprememba se vrši po kipenju. Iz tega sledi, da je maline pustiti toliko časa kipeti, da po možnosti ves sladkor v njih pokipi. Če imate dobre kipelne naprave, morete žonto pustiti dolgo kipeti in še potem, ko je dokipela, lahko čakate s kuho. Če imate pa slabe kipelne naprave, je pa žonto precej skuhati, kakor hitro je glavno kipenje ponehalo, ker drugače alkohol izpuhteva in se izpreminja v kis. Vsak kg sladkorja da $\frac{1}{2}$ kg alkohola. V črnih malinah je 4% sladkorja, torej se dobi iz 100 kg črnih malin 2 kg ali recimo 2 l čistega alkohola, in ker se običajno pri nas kuha žganje, ki ima 30—35% alkohola v sebi, se sme računati iz 100 kg malin na dobre 3 litre žganja. Ta račun seveda velja le na popirju, dejanski uspeh je pa zavisen od bolj ali manj pravičnega kipenja ali kuhanja. Pokipela malinova žonta se kuha kakor vsaka druga.

Vprašanje 167. Imel sem pri nekom tirjati večjo vsoto, in ta moj dolžnik je imel enako terjatev pri tretjem in to tirjatev je meni odstopil v svrhu pokritja dolga, o čemer je bil dolžnik obveščen. Na ta meni odstopljeni dolg je sedaj nekdo naredil sodnijsko prepoved. Ali je naš ustni dogovor veljaven napram sodnijski prepovedi, ki se je poznej zvršila? (S. B. v B.)

Odgovor: Če Vam je bil dolg odstopljen in je bil dolžnik o tem obveščen, velja Vaš ustni dogovor in nima sodnijska prepoved nobene veljave. Na Vas je seveda ležeče, da naredite primerne korake, da varujete svoje pravice.

Vprašanje 168. Kako naj pomagam svojim trtam, ki jako slabo rastejo. Eni mi svetujejo gnojiti s Tomasovo žlindro, drugi pa menijo, da je bolje dati k trtam žvepla,

ker po njem trte neki jako dobro rastejo in rodé. Kaj mi svetujete? (P. S. v S.)

Odgovor: Če trte slabo rastejo, a so drugače na pravi podlagi cepljene, potem je vzrok slabemu uspevanju edino le pomankanje redilnih snovi v zemlji, in temu se odpomore le z gnojenjem. Iz Vašega vprašanja in pa iz nasvetov Vaših sosedov je razvidno, da pri Vas nimate niti osnovnih pojmov o gnojenju. Kako naj se pri nas v kmetijstvu napreduje, če naši gospodarji niti takih reči še ne poznajo! Prosimo Vas, berite najprej knjigo „Gnoj in gnojenje“, ki jo dobite pri družbi za ubogih 40 h. — Če Vaše trte slabo rastejo, ker ne dobivajo v zemlji potrebnih redilnih snovi, potem morate primanjkujoče redilne snovi zemlji z gnojem dodajati. Predvsem se gre le za tri pglavine redilne snovi, in sicer za dušik, fosforovo kislino in za kali. Če pognojite z „dobrim“ hlevskim gnojem ali z mešancem, potem daste trtam vsega, kar potrebujejo.

Dober hlevski gnoj ali mešanec sta in ostaneta najboljši gnoj. Poudarjamo pa besedo „dobro“, kajti naš hlevski gnoj vsled našega roparkega kmetovanja ni posebno dober; nedostaja mu marsikterih redilnih snovi v zadostni množini, zato moramo gnojenje podpirati z umetnimi gnojili, ki tisto nadomestujejo, kar manjka. V našem hlevskem gnoju manjka fosforove kisline in za vinograde tudi kalija, zato Vam priporočamo vinograde gnojiti s hlevskim gnojem in vrhutega s kakim fosforovim in s kalijevim gnojilom. Dobra in cena fosforova gnojila so na pr. rudninski superfosfat ali Tomasova žlindra, kalijeva gnojila pa kalijeva sol, kajnit ali pepel. Če pa nimate hlevskega gnoja, Vam pa ta umetna gnojila sama tudi ne bodo koristila, ker bo manjkalo tiste redilne snovi, ki se imenuje dušik in ki v prvi vrsti povzroča bohotno in bujno rast trt, ki dela debele in sočne poganjke ter temnozeleno listje. Imamo pa tudi dušičnata umetna gnojila, ki v zvezi s prej imenovanimi umetnimi gnojili s kemijskega stališča morejo popolnoma nadomestiti hlevski gnoj. Žal, da so ta gnojila precej draga. Taka gnojila so razne amonijakove in solitrove spojine. Priporočamo Vam gnojiti s hlevskim gnojem, in sicer jeseni, spomladi pa potrosite in podkopljite rudninski superfosfat (ali namesto tega Tomasovo žlindro) in kalijevo sol. S hlevskim gnojem ali s superfosfatom ter s Tomasovo žlindro so obenem ne sme nikdar gnojiti. Če pa nimate hlevskega gnoja, gnojite jeseni s superfosfatom in s kalijevo soljo, spomladi pa gnojite s čilskim solitrom, in sicer ga polovico potresite in podkopljite ob prvi kopi, drugo polovico pa ob drugi. Dobra pognojitev s superfosfatom in s kalijevo soljo izda za štiri leta, gnojitev s čilskim solitrom pa le za eno leto, zato je to vsako leto ponavljati. Hlevski gnoj deluje seveda tudi več let. Žveplo rabiti za gnojilo je pa neumnost. — Zapomnite si Vi kakor vsi Dolenjci: Ves Vaš trud in denar, ki ste ga imeli z obnovitvijo vinogradov, bo zastonj, če ne boste zadostno gnojili, kajti ameriški vinogradi močno rastejo in obilo rodé, zato pa trte precej opešajo, če se jim dovolj ne gnoji.

Gospodarske novice.

* **Razstava sadja.** V Mozirju bo dne 18. in 19. oktobra t. l. v šoli na ogled izpostavljena zbirka tistih sadnih vrst, ki se priporočajo kot najboljše. Vsakdo, ki se zanima za napredek tako važnega sadjarstva, se vabi, da si pride to zbirko ogledat. Dne 19. oktobra ob 3. uri popoldne bo tudi poučen govor o sadjarstvu.

* **Skrbite za krmo!** je naslov spisu v tej številki, na ktereга posebno opozarjamo vse družbene ude, zlasti pa one, ki nameravajo to jesen gnojiti svoje travnike z umetnimi gnojili. V tem spisu je tudi odgovorjeno na vsa vprašanja, ki

nam leto za letom dohajajajo o tem predmetu, vzlic temu, da je bila zadeva že tolikokrat v „Kmetovalcu“ prerešetana. Da ne bomo ob naročanju umetnih gnojil dobivali nepotrebnih vprašanj, prosimo, naj vsakdo prebere ta spis.

* **„Apno v kmetijstvu“** je naslov knjižici, ki jo je ravnokar izdala c. kr. kmetijska družba kranjska kot II. zvezek kmetijske knjižnice. Knjižnica, ki jo je jako poljudno in slovenskim razmeram primerno spisal družbeni tajniški pristav gosp. Frančišek Štupar, je dandanes za vsakega umnega kmetovalca neobhodno potreben kašipot, kako z apnom pomnožiti pridelke, kajti šele v najnovjšem času so kmetijski učenjaki v zvezi z umnimi praktičnimi kmetovalci dosegli veliko važnost apna za rast kmetijskih rastlin. Knjižica se dobiva pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani po 30 vinarjev, in sicer s poštnino vred. — Pri tej priliki opozarjamo na I. zvezek kmetijske knjižnice „Gnoj in gnojenje“, kjer je brati vse potrebno o gnojenju, s posebnim ozirom na umetna gnojila. Prvi zvezek stane s poštnino vred 40 vinarjev.

* **Mlekarji**, ki so večiči delovanju v mlekarških zadrugah, ki so brez službe ali hočejo svojo službo premeniti, naj izvolijo svoje naslove sporečiti družbi, ker je vedno povpraševanje po takih osebah. Ravnokar se išče za novo ustanovljene mlekarške zadruge več sposobnih mlekarjev.

* **Lanene trepine** bo imela družba od sedaj naprej skozi vso zimo zopet v zalogi, in sicer 100 kg po 19 K, 50 kg po 9 K 50 h z vrečami vred. Stem bodi popravljena napačno oznanjena cena v zadnji številki „Kmetovalca“.

* **Sol za živino** priskrbuje družba tistim gg. udom, ki sami ne morejo ponjo v Ljubljano, po 10 K 56 h za 100 kg z vrečo vred in je naročilom za sol vsedkar priložiti denar, ker se drugače naročitev ne zvrši.

* **Tomasove žlindre** bo imela naša družba v drugi polovici meseca oktobra na razpolaganje 9 vagonov, ki jo je slučajno dobila po primerni ceni iz Belgijskega. Ta žindra ima 16 % vse fosforove kisline in stane 7 K 25 h. Kdor hoče od te primerno cene žlindre za jesensko gnojenje kaj dobiti, naj jo izvoli nemudno naročiti.

* **Umetna gnojila** za jesensko gnojenje travnikov, in sicer rudninski superfosfat (popolno, cenejše in boljše nadomestilo za Tomasovo žindro), kostno moko, kajnit in kalijevo sol ima družba vedno v zalogi in prosi pravočasnih naročil, da se bo moglo vsaki želji takoj ustreči. Rudninski superfosfat je po 7 K 25 h, kostna moka po 9 K, kajnit po 5 K in kalijevo sol je po 12 K 60 h. Vse cene veljajo z vrečami vred za 100 kg, postavljenih na ljubljanski kolodvor ali v družbenem skladišču. Vsa gnojila se oddajajo le v celih vrečah po 100 kg, izvzemši kalijevo sol, ki se dobiva tudi v vrečah po 50 kg.

* **Slovenska kuharica** ali navod okusno kuhati navadna in imenitna jedila, je naslov novi izdaji izišle knjige, ki jo je spisala in na svetlo dala Magdalena Pleiweis. Peti pomnoženi natis 1902 založila Katoliška bukvarna v Ljubljani. Cena nezvezani knjigi 3 K, vezani 3 K 60 h, po pošti 20 h več. Ta knjiga obsega celo vrsto navodil za najfinejša in najpriprostejša jedila, po katerih se lahko ravna vsaka gospodinja in o vsaki priliki. V pristavku, ki ga je napisala M. Lavtizar, je tudi popisano, kako naj se miza pripravi in servira in kakšna bodi kuhinja. Ker je knjiga res temeljita in obsežna ter potrebna vsem gospodinjam različnih stanov, jo toplo priporočamo.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Št. 21.247.

Razglas

Na podstavi ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, drž. zak. št. 154., s katerim so bila premenjena nektera določila ces. ukaza z dne 2. maja 1899, drž. zak. št. 81., o odvratanju in zatiranju svinjske kuge, in v zmislu ukaza ministrstev za notranje stvari, za pravosodje, za trgovino, za železnice in za kmetijstvo z dne 18. septembra 1900, drž. zak. št. 155., se v sporazumljenju s c. kr. kmetijsko družbo za Kranjsko razglašajo za IV. četrtletje 1902 nastopna

vrednostna tarifa

za vsak kilogram žive teže pri zdravih prasičih za rejo, da se določi odškodnina po določilih člena I., § 3. b, ces. ukaza z dne 15. septembra 1900.

A. Prasiči za rejo

deželnega plemena:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1-64
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-38
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1-10

B. Prasiči za rejo

iz križanja z angleško pasmo:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1-72
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-48
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1-18

C. Prasiči za rejo

čistega plemena (angleški), importirani ali doma zrejeni:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 2-12
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-70
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1-28

Za one prasiče, ki so bili uradoma zaklani in se je pri njih našlo, da so bili okuženi, se s pridržkom določil §§ 5. in 6. ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, toda brez drobu, v popolnoma iztrebljenem stanju, daje povračilo iz državnega zaklada samo v znesku 50 odstotkov zgoraj navedene vrednostne tarife. Pri plemenskih prasičih pa pristojna k po gori navedenih vrednostnih postavkih dognanim odškodninam še 25% dodatek (§ 3. c ces. naredbes od dne 15. septembra 1900).

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1902.

Listnica uredništva.

Kraško brinje imajo naprodaj Andrej Zlobec v Krajni vasi št. 23, pošta Dutovlje; Andrej Gorup v Krajni vasi, št. 39., pošta Dutovlje, in Frančišek Štek v Pliskovici št. 10, pošta Komen.

N. N. v N. Na vprašanje zaradi boleznih na nogah breje krave in zaradi rje na žitu ne odgovorimo, ker je dotično pismo prišlo brez podpisa in ker gredo vsa brezimna pisma v koš.

I. K. v P. Cepitev vrtnic na sklad, oziroma na doklad, je čisto priprosta in se vrši tako kakor pri sadnem drevju, in sicer spomlad.

A. K. v St. L. Zakaj Vaše krave vzlic lepi krmi ne jedo rade, mi ne moremo vedeti; utegnejo biti bolne, ali pa Vaša krma ni tako dobra kakor je lepa. Vzroki, da bik ne mara iti po plemenu, morejo biti različni. Glede tega smo pričeli objavljati v današnji številki daljši spis, na kterege Vas opozarjamo.

Š. J. v V. Če to ni že zastarana pravica Vašega soseda, potem nepriliko odpravite, če tožite zaradi motenja posesti. Priporočamo Vam pa zadevo z lepo poravnati.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 32 K, na 1/2 strani 16 K, na 1/4 strani 10 K in na 1/8 strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 19. V Ljubljani, 15. oktobra 1902. Leto XIX.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 14. oktobra 1902. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago K 45.— h do K 50.— h; nemška detelja (lucerna) K —.— h do K —.— h; gorenjska repa K 80.— h; laneno seme, domače ozimno K 31.— h do K 31.50 h; konopno seme K 20.— h do K 22.— h; kuminovo seme K 55.— h do K 60.— h.

Fižol: Rudeči ribniški K 9.50 h; rudeči Hrvat K 8.80 do K —.—; prepeličar (koks) K 10.50 do K —.—. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistnega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene K —.— h do K —.— h. brez dima sušene K 12.— h do K 19.— h.

Orehi domači: K 27.— h do K 28.— h.

Ječice nove: K 5.— h do K 7.— h za 100 klg.

Med čist: po K 75.— h do K 78.— h.

Kože. Goveje, težke nad 45 kg po K 84.— h do K 86.— h.

težke od 30 do 45 kg „ 74.— „ „ „ 76.— „

lahke „ 74.— „ „ „ 76.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 60 h klg.)

Telečje kože: K 1.04 za kg.

Kozličeve kože: po K 1.45 h do K 1.55 h.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 68 do — h za kg.

Druge vrste 34 do 55 h za kg.

Kože lisic po K 10.— do 10.50

„ kun belic „ 22.— „ 24.—

„ rumenic „ 30.— „ 36.— za par.

„ dihurjev „ 6.— „ 6.50

„ vidr „ 17.— „ 18.—

Kože zajcev po K 30.— do 32.— za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po K 32.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 11. oktobra 1902. Pšenica K 8.— h, rž K 6.75 h, ječmen K 6.70 h, oves K 7.— h, ajda K 7.65 h, proso K 8.— h, turšica K 6.85 h, seno K 3.50 h, slama K 3.— h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Na Dunaji, 12. oktobra 1902. Pšenica spoml. K 7.52 h, rž K 6.80 h, oves K 5.45 h, turšica K 6.38 h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Največja zaloga

laškega brinja

in suhih bosniških češpelj za žganje kuhati je pri

Franc Dolenz-u

(81—2)

v Kranju in Škofji Loki.

Stanje hranilnih vlog:

16 milijonov kron.

Rezervni zaklad:

okroglo 370.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

na Mestnem trgu zraven rotovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od uložnih obresti plačuje hranilnica sama, ne da bi ga zaračunila ulagateljem.

Za varnost ulog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da ulagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2% na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na na leto 6% izposojenega kapitala. (64—7)

Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje., in sicer po 4 1/2% do 5%.

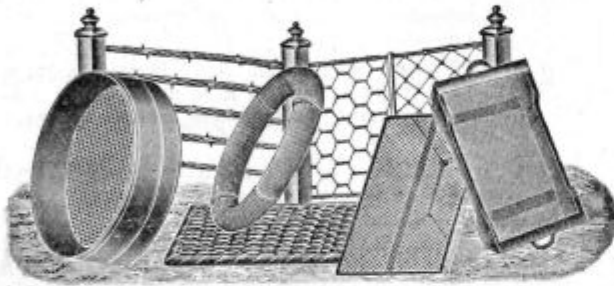
Bukov žir ali zrnje (bukovce),
sveže smrekove storže in
smrekovo seme, kakor tudi
suhe jedilne gobe, sejalni
želod, posušen želod, seno,
češminje, potem krompir
(tudi cele vagone) (74-4)

kupuje po najvišjih cenah debelo in drobno

Jos. Leuz,

trgovina z deželnimi pridelki
Ljubljana, Resljeva cesta 1.

Praktične in cene žične ograje.

EVGEN IVANC, Sodražica (Kranjsko)

izdelovatelj žičnih pletenin in trgovina z lesenim blagom.

Priporoča slav. občinstvu v naročbo vsakovrstne mreže iz žice, za ograje vrtov, kurjih dvorišč, preprečke v oknih in linah, za presejanje peska in gramoza itd.

Pocinkano jekleno žico z bodali za ograje gozdov, pašnikov itd.

Elastične mrežaste modroce, za postelje v raznih velikostih; vsakovrstne žične tkanine, za stroje, mline, okna, mesne sitence itd. raznovrstna sita in rešeta za tovarne, mline, čiščenje žita itd. po najnižji ceni. (9-13)

☞ Ceniki na zahtevanje brezplačno. ☜

Priporočam p. n. občinstvu svojo zalogo vsakovrstnega orodja za kovače, mizarje, kleparje, ključarje itd. — Za stavbe: traverze, šine, portland- in roman cement, štorjo, železo za vezi, okove za okna in vrata, štedilnike (Sparherde).

Za poljedelce: Najboljše vrste mlatilnice, gepeljne, slamo-reznice, čistilnice, železne pluge, sesalke (Saugpumpen), cevi za vodovode, dalje nagrobne križe, vlitte kotle, jeklo, fino štajersko železo in vsakovrstno kuhinjsko opravilo. (31-17)

Zagotavljajoč najboljše postrežbe se priporočam za obilen obisk

A. SUŠNIK,

trgovec s špecerijo in železnino

Zaloška cesta (Uđmat) št. 15.

Tovarna za kmetijske stroje

Konrada Prosch-a,

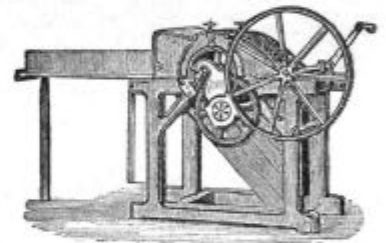
v Celovcu, Adnergasse šte. 19

priporoča svoje

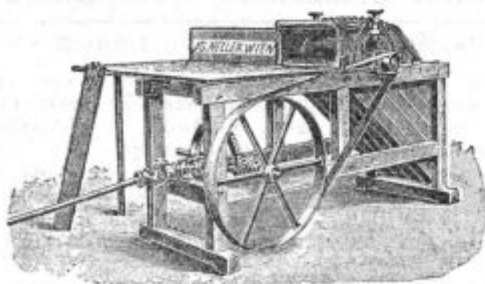
najnovejše zboljšane
mlatilnice, slamorez-
nice, gepeljne, trijerje,
rebljače, postavljene
franco do vsake želez-
niške postaje pod jam-
stvom in razne druge

za kmetijstvo potrebne stroje, ter tudi take za vodo-
vode, ki sami vodo gonijo iz globoko ležečih studencev
na zemljišča, katerim vode primanjkuje. (68-6)

Cenike pošilja zastonj.

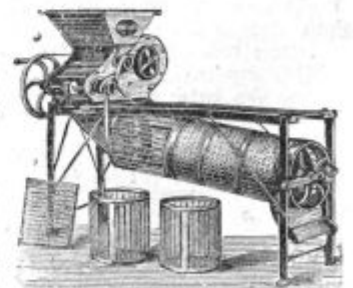
Vnovič znižane cene! Vse stroje za poljedelstvo. Vnovič znižane cene!

Trijerji (čistilni stroji za žito)
v natančni izvršitvi.

Sušilnice za sadje in zele-
njavo, škropilnice proti pe-
ronospori. Mehovi za žvep-
lanje trt.

Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice
(preše) za vino in sadje različnih sestav.
Slamoreznice jako lahke za goniti in po
zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno
in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne
poljedelske stroje prodaja v najboljši
izvršitvi.

IG. HELLER na Dunaju, II/2, Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo! — Ceniki brezplačno!

(80-18)

☞ Pred ponarejenjem se je posebno treba varovati. ☜

! Stroji za napravo krme!

Slamoreznice z patentovanim valčnim tečajem z obro-
často pripravo za mazanje z največjo lahkoto pri gonjenju,
vsled ktere se prihrani 40% gonilne sile; stroji za re-
zanje repe in krompirja, mline za drobljenje in
mečkanje žita, parni kotli za napravo živinske krme,
štedilne peči z posteklenimi in neposteklenimi
kotli za vstaviti, in sicer: premične in nepremične za
kuhanje in parjenje živinske krme, za krompir, ter za
vsako drugo gospodarsko porabo doma in na polju;

dalje: rebljači za koruzo, žitne čistilnice, trijerje,
prebiralnice, ročne stiskalnice za seno in slamo, stalne
in premakljive. Dalje vsakovrstne mlatilnice, gepeljne,
železne pluge, valarje, brane. Najboljše stroje za sejati
„Agricola“ brez premene koles; potem samodelujoče
brizgalnice za vničenje njivne gorčice, drevesnih škod-
ljivcev in proti strupeni rosi (Peronospora), izdeluje in
prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, naj-
boljši in skušeni sestavi. (82-1)

PH. MAYFARTH & drug.

tovarna kmet. strojev, livarna in fužina na par
Ustanovljena l. 1872 - 850 delavcev.

DUNAJ, II. Taborstrasse št. 71.

Odlikovan z nad 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnaml.
Obširne cenike zastonj. — Zastopniki in prekupei se iščejo.

(28-10)

Zahvala

pisana na dopisnici,

(kar je spodaj potrjeno po c. kr. notarju.)

Spoštovani gospod! Moji prašiči niso žrli, tudi so bili sila
revni. Slučajno sem dobil od jednega mojih ljudi za poskušnjo
1 zavojček redilnega praška za prašiče. Človek se mora kar ču-
diti! Ne morem svojih prašičev dovolj krmiti, strašansko veliko
požero, tako da so se čez nekoliko dni močno izredili, hvala
temu izbornemu sredstvu. Morem isto vsakemu najbolje pri-
poročiti in ga bodem tudi priporočal.

Prosím z obratno pošto 5 zavojev redilnega praška za prašiče.
Belišče, Slavonija, 31. oktobra 1900.

Z velespoštovanjem

Josip Englishch,
železniški nadziratelj.

Predloženi prepis se popolnoma strinja pisanemu originalu na dopisnici,
katera ima znamke za 4 filerje in 2 vinarja.

Ljubljana, tretjega oktobra eden tisoč devet sto ena.

(Notarjev pečat.)

Ivan Plantan,
c. kr. notar.

Vsak, kdor ima prašiče

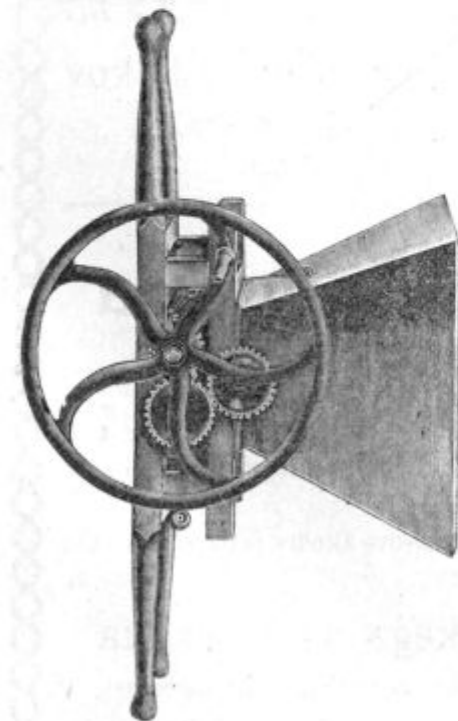
naj kupi Doktor Trnkoczy-ja redilni prašek za prašiče.

Ta prašek se dobi večinoma pri vseh trgovcih, če pa ne,

pa v lekarni Trnkoczy-ja v Ljubljani z obratno pošto.

1 zavoj tega praška stane 50 vinarjev, 5 zavojev pa 2 Krone.

Ako si želite

kupiti najnovejše sti-
skalnice (preše) in mline
za grozdje in sadje z
kamenitimi in tudi z
železnimi valerji, raz-
drobilnice, mlatilnice,
gepelne, čistilnice, (tri-
jerje) pajkelne, slamo-
reznice, motorja
in sploh vse druge
stroje za kmetijstvo in
rokodelce, kakor tudi
vso drugo železnino,
Marijacejske kotle,
bakrene kotle za žganje,
štedilnike, peči, fino
pozlačene nagrobne
križe, okove za okna
in vrata, traverze, že-
lezniške šine, vedno
sveži cement in fino
štajersko železo i. t. d.

vse to dobite

najboljše

in

☉ najcenejše

pri

Karol Kavšek-a nasl.

(75-3).

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga strojev
Ljubljana, Dunajska cesta 16.

☞ Slovenske cenike pošiljava zastonj in poštine prosto.

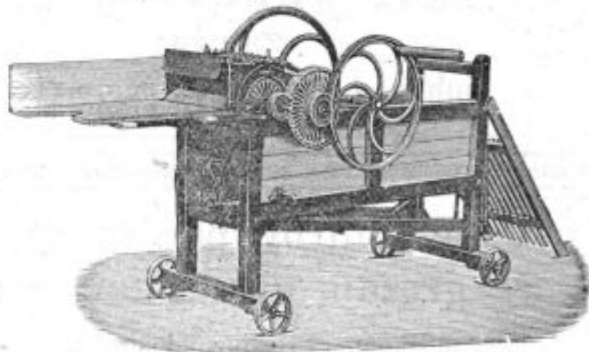
Naznanilo in priporočilo.

Vsojamo si našim p. n. odjemalcem vljudno naznaniti, da
smo našo doseždanjo zalogo, pod vodstvom gospoda **IVANA**
KOMATIČA, iz Figabirtovega dvorišča

☞ preselil v hišo pri Dunajski šranglji na dvorišču. ☞

Tu bodemo imeli veliko izbiro vsakovrstnih poljedelskih
strojev kakor znano najboljše vrste po zmernih cenah, ktere na
korist vsakemu odjemalcu najtopleje priporočamo.

Posebno priporočamo izborne slamoreznice patent
„Austria“, po ameriškem sistemu urejene paten-
tovane kosilne stroje, mlatilnice zelo močne s paten-
tovanim pokrovom ter tečajji iz mede (Messing) na
krogelje, prav izvrstno tekoče, itd.

Postavljanje strojev z gepeljni preskrbimo brezplačno, ter
jamčimo za popolnost vsakega stroja. Manj premožnim damo naše
stroje tudi proti plačilu na obroke.

Z velespoštovanjem

(59-9)

K. in R. JEŽEK

tovarna kmetijskih strojev in livarna železa v Blanskem.
☞ (Potovalni zastopnik naše tvrde je tudi
gosp. Ivan Novak.) ☞

Mala naznanila.

Vsak od c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presežati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr za vsak natis. Neudje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Bika plemenjaka, čistokrvnega pingavca, 22 mesecev starega in eno k r a v o s tretjim teletom, tudi čistokrvna pingavka, proda Josip Seidel, posest. v Spod. Šiški. Cena po dogovoru. (173)

Krompir, seno in slamo kupuje v vsaki množini: Oton Homan v Radovljici. (175)

Čedno hišo z gospodarskim poslopjem in zemljiščem v Vel. Mengšu št. 28, pripravno tudi za trgovino, proda Avgust Korbar, nadučitelj na Premu (Notranjsko). Cena nizka. (179)

Bika, lepega, popolnoma krotkega, čiste pingavske belanske pasme, 143 cm visokega, 19 mesecev starega, licenciranega ima naprodaj Vaclav Arko, trgovec in posestnik v Šmartnem pri Litiji. — Cena po dogovoru. (180)

Gozd v Rebru pri Velesovem se proda. Cena po dogovoru. Več pove Jožef Barle v Cerkljah (Gorenjsko). (181)

Kovača, kateri je izučen v podkovstvu, ter zna vsa druga kovaška dela, sprejme Ivan Rovšek v Dolskem, pošta Dol pri Ljubljani. Kovač se sprejme z mesečno plačo, stanovanjem in hrano, ali se mu pa odda kovačnica v najem. (182)

Lipova drevesca, že odrasla v starosti od 8 do 15 let se kupijo. Ponudbe sprejema uredništvo »Kmetovalca« v Ljubljani. Naznaniti je tudi ceno. (183)

Sena 300 starih centov, lepega, okusnega, jako redilnega in dobro suhega za govedo ima naprodaj Anton Obreza, posestnik v Kanderšah, pošta Vače pri Litiji. (184)

Dve vinski kleti se po nizki ceni takoj oddate v najem v Ljubljani, Zaloška cesta h. št. 15. (185)

Stiskalnica za sadje prešati, popolnoma nova, se prav po ceni proda. Natančneje se izve pri uredništvu »Kmetovalca« v Ljubljani. (186)

Olje za stroje 1 kg 30 kr.
Peči za petroleum od 6 gl. naprej.

Zemana ≡
slamorenice, klinje,
gepeljni, čistilnice,
motori, trombe in
cevi so (84—1)
najboljše.

Zaloga:

Ljubljana, Poljanska cesta št. 24.

600 hektolitrov plesivškega
grozdja ali mošta

in sicer: muškata, graševine, plemenke, kraljevine, maslavca, traminca, zelenika, burgundea, portugizea, frankovke itd. prodasta iz lastnih vinogradov (83—1)

brata Fran i Josip Horvat,
vinogradnika na Plešivici, pošta Jaska, (Hrvatsko).

ALBIN C. ACHTSCHIN

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 8

priporoča se za izvršitev vsakovrstnih

▲ ključarskih, stavbenih in umetnih del ▲

za napravo in vpeljanje vodovodov po hišah in celih občinah. (80—2)

Izdeluje nove in popravlja stare strelovode.

Naprodaj je tudi en velik gepel po prav nizki ceni.

Cementne cevi

v 14tih velikostih od 5 do 100 mm v premeru; korita za svinje, pokriva in predstavlke za studence, sohe za žičnate ograje, mejnike, nagrobnike. Na celem jugoslovanskem edina izdelovalnica cementnih (79—2)

mozaičnih ploč,

v krasnih bojah za tlakanja cerkev, koridorjev, verand, vež, trotoirjev i. dr. izdeluje in priporoča

= JOS. MURSA =

na Krapji pri Ljutomeru.

☞ Ceniki zastoj in franko. ☜

Tvornica kemijskih izdelkov

(Fabrik chemischer Producte)

v Reki.

Umetna gnojila

vsake vrste izvzemši

Tomasovo žlindro,

ki je na jugu Avstrije predraga, da bi bila za kmetovalce.

Namesto Tomasove žlindre priporočamo rabo bolj vplivajočega (65—6)

rudninskega superfosfata

s 14 do 16% raztopne fosforove kisline.

Naš rudninski superfosfat s 14 do 16% raztopne fosforove kisline ima v sebi najmanj 14% v vodi raztopne fosforove kisline in 0.75 do 2.0% v citratu raztopne fosforove kisline. Jamči najmanj za 14% v vodi raztopne fosforove kisline. (P₂ O₅).